

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

*Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (*Calluno-Ulicetea*) (H2150)

Verkorte naam: Duinheiden met struikhei

1. Status

Prioritair op Bijlage I Habitatrichtlijn (inwerkingtreding 1994)

2. Kenschets

Beschrijving: het habitatype betreft door struikhei (*Calluna vulgaris*) gedomineerde begroeiingen op kalkarme kustduinen en in relatief ver landinwaarts gelegen, van oorsprong kalkrijke maar inmiddels sterk ontkalkte en langdurig beweide oude kustduinen.

Het habitatype komt vooral in zuidwestelijker gelegen landen voor waar het type ook het meest karakteristiek is ontwikkeld. De soortensamenstelling in het noorden, langs de kusten van Nederland tot en met Polen, verschilt echter weinig van de twee andere habitatypen met struikhei (H2310 en H4030), die in het binnenland voorkomen.. In de ondergroei kan de soortenrijkdom aan korstmossen redelijk groot zijn.

Binnen het duingebied lijkt het habitatype op het habitatype Duinheiden met kraaihei (*droog*) (H2140_ B), dat over veel grotere oppervlakten voorkomt. Wanneer kraaihei in een duinheide voorkomt, is er al sprake van H2140 (ook al domineert struikhei); alleen struikheibegroeiingen zónder kraaihei worden dus tot H2150 gerekend.¹

Relatief belang binnen Europa: aanzienlijk

Duinheiden met struikhei zijn in ons land onvolledig (fragmentair) ontwikkeld en beslaan slechts kleine oppervlakten. Ze bevinden zich hier aan de noordrand van het verspreidingsgebied. In het buitenland is het habitatype soortenrijker.

3. Definitie

Vegetatietypen

Vanwege de fragmentaire vorm waarin het habitatype in ons land voorkomt, zijn er geen vegetaties als 'Goed' aangemerkt.

H2150 Duinheiden met struikhei

Code vegetatie-type	Nederlandse naam vegetatietype	wetenschappelijke naam vegetatietype	Goed/ Matig	beperkende criteria	alleen in mozaïek
20Aa1b	Associatie van Struikhei en Stekelbrem (typische subassociatie)	<i>Genisto anglicae-Callunetum typicum</i>	M	mits in het kustgebied	
20Ab1	Associatie van Zandzegge en Kraaihei	<i>Carici arenariae-Empetretum</i>	M	mits in het kustgebied en kraaihei afwezig	

¹ Doordat de begroeiingen soortenarm zijn, is er wat verschil van inzicht over de vegetatiekundige typering van dit habitatype. In de Vegetatie van Nederland (Schaminée et al. 1996) zijn deze begroeiingen beschreven onder het *Genisto-Callunetum* (verbond *Calluno-Geniston*), waardoor de relatie met H2310 en H4030 duidelijk wordt. In de Atlas van Plantengemeenschappen (Weeda et al. 2002) zijn ze echter onder de associatie *Carici-Empetretum* (verbond *Empetrium nigri*) opgenomen, wat wijst op verwantschap met H2140_B. Voor alle duidelijkheid zijn beide vegetatietypen in de definitie opgenomen.

4. Kwaliteitseisen habitatype

a. Abiotische randvoorwaarden

Zuurgraad	basisch	neutraal-a	neutraal-b	zwak zuur-a	zwak zuur-b [onder]	matig zuur-a [onder]	matig zuur-b	zuur-a	zuur-b	
Vochttoestand	diep water	ondiep permanent water	ondiep droog-vallend water	's winters inunderend	zeer nat	nat	zeer vochtig	vochtig	matig droog	droog
Zoutgehalte	zeer zoet	(matig) zoet	zwak brak	licht brak	matig brak	sterk brak	zout			
Voedselrijkdom	zeer voedselarm	matig voedselarm	licht voedselrijk	matig voedselrijk-a	matig voedselrijk-b	zeer voedselrijk	uiterst voedselrijk			
Overstromings-tolerantie	dagelijks lang		dagelijks kort	regelmatig		incidenteel		niet		

Het habitatype komt voor op kalkloos en ontkalkt duinzand met een zwarte organische humuslaag, ontstaan als gevolg van zure omstandigheden. In de van oorsprong kalkrijke duinen is het habitatype beperkt tot de diep ontkalkte duinen.

b. Typische soorten

H2150 Duinheiden met struikhei

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Categorie ²
Bruin heidestaartje	<i>Cladonia glauca</i>	Korstmossen	Ca
Girafje	<i>Cladonia gracilis</i>	Korstmossen	Ca
Open rendiermos	<i>Cladina portentosa</i>	Korstmossen	Ca

c. Overige kenmerken van een goede structuur en functie:

- Dominantie van Struikhei; voor de instandhouding hiervan is vegetatiebeheer noodzakelijk; (konijnenbegrazing is niet voldoende)
- Afwisseling van jonge, oude en zeer oude heidestruiken;
- Hoge bedekking van korstmossen (> 20%), wat een relatief open vegetatiestructuur vergt;
- Optimale functionele omvang: vanaf honderden m²

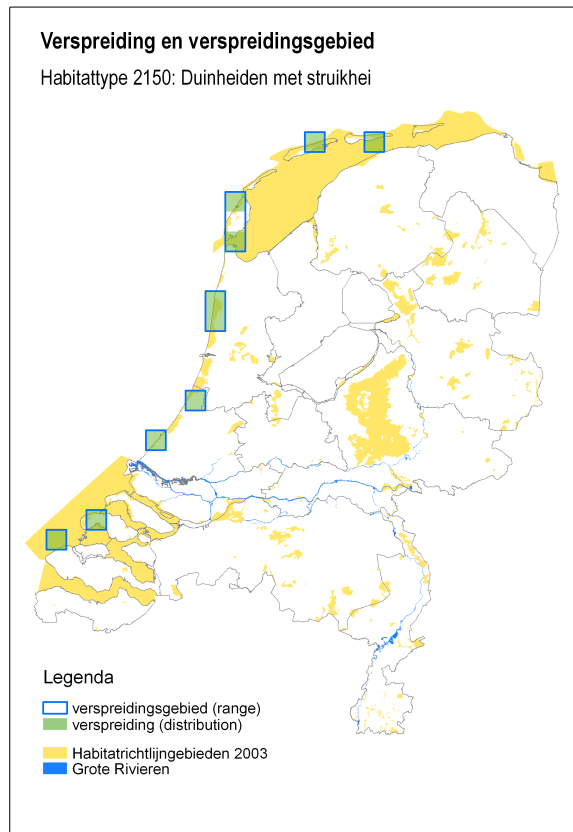
5. Kwaliteitseisen omgeving

Gevoeligheid voor stikstofdepositie: zeer gevoelig.

6. Huidig voorkomen

Het verspreidingsgebied omvat vrij geïsoleerde voorkomens in de duinen van het deltagebied, de vastelandsduinen en met name de Waddeneilanden.

² Ca = constante soort goede abiotische toestand

7. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends

Aan het begin van de 20^e eeuw kwam het habitatype op meer locaties voor en ook over een grotere oppervlakte. Het was bijvoorbeeld ook aanwezig op Goeree. Ze nam in de heidegebieden in de omgeving van Den Haag een forse oppervlakte in. Door de aanleg van landgoederen en stedelijke bebouwing is het habitatype daar nu beperkt tot een aantal kleine restanten.

In de laatste decennia is de oppervlakte stabiel of geleidelijk iets toegenomen. Een lichte toename is mogelijk opgetreden door natuurlijke successie vanuit kalkarme grijze duinen van habitatype H2130. Anderzijds heeft ook binnendringing van kraaihei plaatsgevonden, waardoor Duinheiden met kraaihei (*droog*) (H2140_B) zijn ontstaan.

De soortenrijkdom is nooit hoog geweest, maar door de atmosferische depositie heeft wel een verarming plaatsgevonden (afname van korstmossen, toename van grassen).

Recente ontwikkelingen

In de afgelopen tien jaar hebben zich weinig veranderingen voorgedaan.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

Het verspreidingsgebied is in de laatste decennia stabiel.

Beoordelingsaspect oppervlakte: gunstig

De oppervlakte is in de loop van de afgelopen eeuw sterk achteruitgegaan, maar sinds circa 1980 stabiel. De samenstellende soorten stellen geen hoge eisen aan het landelijke oppervlak; er is dus geen reden om het geringe oppervlak als ongunstig te kwalificeren.

Beoordelingsaspect kwaliteit: gunstig

De beoordeling 'gunstig' is gebaseerd op de tot voor kort heersende mening dat als het maximaal haalbare kwaliteitsniveau 'matig' is (zie vegetatietabel), een aantasting van kwaliteit moeilijk is aan te tonen. Inmiddels zijn de abiotische randvoorwaarden en structuurkenmerken verder

verduidelijkt, en blijkt bij de onderstaande aspecten 1 en 3 een ander oordeel meer voor de hand te liggen:

1. **Abiotische randvoorwaarden:** met name aan de voorwaarde ten aanzien van de voedselrijkdom wordt in veel gebieden niet voldaan.
2. **Typische soorten:** deze soorten zijn (op landelijk niveau) niet bedreigd.
3. **Overige kenmerken:** de vegetatiestructuur is op een deel van de locaties niet optimaal. Met name het aandeel grassen is te groot en de bedekking door korstmossen te klein.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

De atmosferische depositie heeft geleid tot de kwaliteitsafname die hierboven is aangegeven. Deze depositie is inmiddels echter sterk afgenomen. Bij een adequaat beheer van de resterende locaties kan het habitatype in stand blijven, zich plaatselijk uitbreiden en/of in kwaliteit toenemen.

Landelijke instandhoudingsdoelstelling

Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en behoud kwaliteit.

Streefbeeld bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling De huidige situatie geldt ten aanzien van oppervlakte en verspreiding als referentie voor een gunstige staat van instandhouding. Er wordt gestreefd naar een substantieel aandeel structuurrijke begroeiingen in alle gebieden. De in 2007 aan de Europese Commissie gerapporteerde referentiewaarde voor verspreiding en voor oppervlak zijn "gelijk aan huidig".

Oordeel: gunstig

Aspect	1994	2004	2007
Verspreiding	Gunstig	Gunstig	Gunstig
Oppervlakte	Gunstig	Gunstig	Gunstig
Kwaliteit	Gunstig	Gunstig	Gunstig
Toekomstperspectief	Gunstig	Gunstig	Gunstig
Beoordeling Svl	Gunstig	Gunstig	Gunstig

8. Bronnen

- Schaminée, J.H.J., Stortelder A.H.F. & Weeda, E.J., 1996. De vegetatie van Nederland, deel 3. Plantengemeenschappen van graslanden, zomen en heiden. Opulus press, Uppsala, Leiden.
- Weeda, E.J., J.H.J. Schaminée & Duuren, L. van, 2002. Atlas van de plantengemeenschappen van Nederland. Deel 2. Graslanden, zomen en droge heiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.